

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Koceľova 15, Bratislava

I. Všeobecné údaje o ústave

1. Prerokovanie výročnej správy

V rámci ústavnej rady bolo prerokované dňa 3.12.1986

VIII-9-7 Ústav experimentálnej psychológie SAV

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 8.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na prevádzkovej porade ROH dňa 3. 12. 1986 a

na schôdzi ústavnej rady dňa 8.12.1986

Spracované podľa Smerníc Úradu Predsedníctva SAV č. 9/1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady dňa 3.12.1986

Prerokované na zasadnutí ústavnej rady

I. Výsledky plnenia plánu výskumných úloh

1. Prehľad najdôležitejších výsledkov

V rámci ústavom koordinovanej hlavnej úlohy ŠPZV č. VIII-5-7 Psychická regulácia činností typických pre VTR /koordinátor D. Kováč/ sa riešilo 7 čiastkových úloh, kde v piatich zodpovednými riešiteľmi boli pracovníci ústavu. Vo všetkých úlohách boli vypracované rešeršné štúdie a projekty výskumu na päťročnicu.

Čiastková úloha č. VIII-5-7/01 "Párová súčinnosť a kognitívne funkcie osobnosti" /zodp. riešiteľ K. Jariabková/.

Overovanie slovenskej verzie skúšky dichotickej stimulácie u detí z normálnej populácie a u disfunkčných detí poskytlo laterálne diferencované výsledky. Metodika sa ukázala vhodným nástrojom na skúmanie laterálno-preferenčných, sluchovo-percepčných a rečových systémov u detí staršieho predškolského veku. Realizoval sa výskum detí s metodikou dichaptickej stimulácie /podiel hemisfér pri spracovaní taktblo-priestorových informácií/.

Čiastková úloha č. VIII-5-7/02 "Výskum psychickej regulácie pri záťaži operátora v adaptačnom procese" /zodp. riešiteľ J. Daniel/.

V téme o základných psychofyziologických regulátoroch, výkonnosti sa overili experimentálne a dotazníkové metodiky. Predbežné výsledky výskumu adaptácie učňov na výrobné podmienky ukázali, že sú tu potrebné zásahy do psychologicko-pedagogickej prípravy inštruktorov a patrónov.

V téme o stratégii činnosti operátora bola vytvorená pôvodná verzia merania anticipácie v časopriestorovom aspekte /s využitím počítača/.

V téme o psychologických aspektovh osobných počítačov sa vykonal prieskum u gymnazistov a vysokoškolákov a tiež sa realizovali pozorovania žiakov na hodinách programovania. Zistili sa značné rozdiely v oboznámení sa s počítačmi a málo tvorivé riešenie úloh. Pri výbere operátorov montážnej linky sa overila validnosť pôvodnej metodiky na diagnostikovanie obsluhy robota.

Čiastková úloha č. VIII-5-7/03 "Psychofyziologické rizikové faktory niektorých civilizačných chorôb". /zodp. riešiteľ A. Uherík/.

Skúmanie elektrodermálnej aktivity jednotlivých prstov rúk ukázalo jej odlišný priebeh, čo poukazuje na odlišný fyziologický mediátor a prispieva k poznatkom o hemisferálnej asymetrii, ako i k presnejšej analýze psychofyziologických mechanizmov hyperreaktivity ľudského organizmu. Experiment zameraný na priebeh ukludňovania maximálne zataženého srdcovicového a dýchacieho systému ukázal výrazný vplyv psychickej intervencie. Začal sa výskum vplyvu sociálnych faktorov na fyziologickú reakciu na záťaž v laboratórnej situácii u gymnazistov.

Čiastková úloha č. VIII-5-7/04 "Interfunkčné aspekty myslenia" /zodp. riešiteľ M. Stríženec/.

Po tématickom upresnení prispievania jednotlivých členov nového výskumného tímu /spolu 14 osôb, viacerí len s čiastkovou kapacitou/ sa na základe obsiahnutých rešeršných štúdií a odborných štúdií diskusií položil dôraz na skúmanie pochopenia problému ako prvej fázy myšlienkovvej činnosti. Z prvých uskutočnených dielčích výskumov vyplynulo, že nápoveď vo forme konštrukcie schémy je účinnejšia, ak sa podáva po neúspechu v riešení problému. Nezistil sa transfér na analogický problém. Pri skúmaní vplyvu styku na myslenie /úloha s váže-

ním/ sa zistilo výrazné zlepšenie výkonu, ak sa skombinovali inštrukcia, spätná väzba a styk. Uskutočnilo sa ďalej skúmanie štúdia konkrétnych operácií u detí z krúžkov záujmovej matematiky a výskum vplyvu styku na odolnosť na sugestívne otázky, ako aj na rozhodovanie v neistote.

Čiastková úloha č. VIII-5-7/07 "Vyššie poznávacie procesy v osobnostnom kontexte" /zodp. riešiteľ I. Ruisel/.

Realizovali sa sondačné výskumy /cca 200 Pb/ zamerané na štandardizáciu skúmania sebareflexie úspešných a neúspešných riešiteľov problémov. Overili sa možnosti diagnostikovania schématikov pri riešení kognitívnych úloh. Začal sa zber údajov o sebareflexii u zdravotníckych pracovníkov s rôznym stupňom profesijného zataženia. Potvrdil sa vplyv emočných funkcií na kvalitu kognitívneho výkonu. Vytvorili sa počítačové metodiky na analýzu motivačného pozadia rozhodovacieho procesu, ako aj programy na výpočet odhadov spoľahlivosti na základe paralelných mier. Overovali sa tiež ďalšie metodiky na skúmanie kognitívneho štýlu. U športových trénerov sa overoval vzťah atribúcií a sebahodnotenia.

Okrem toho sa ústav istými kapacitami podieľal na riešení čiastkových úloh, resp. tém v rámci iných hlavných úloh ŠPZV.

Čiastková úloha č. IX-6-4/03 "Psychosémantické aspekty vedomia" /zodp. riešiteľ I. Šípoš/.

Pri výskume metafory sa zistil vplyv epizodickej pamäti /kognitívne a emocionálne zhodnotenie osobnej skúsenosti/. Niektoré pojmy sa v metaforách vyskytujú opakovane až v 30% prípadov. Pri frazeologizmoch najlepší reprodukčný výkon bol pri kľúčovom slove umiestnenom na prvom mieste. U bilingvistov sa prejavovala dominantnosť jazyka viac v závislosti od sociálneho prostredia ako od vyučovacieho jazyka. Začalo sa overovanie metodiky číselného štvorca u bilingvistov. Pomocou metodiky semantického rozhodovania pri

kategorizácii bežných pojmov zistilo, že zatriedenie je kratšie pri položkách s vysokou asociačnou frekvenciou.

V rámci čiastkovej úlohy č. III-8-1/10 sa riešila téma "Synergetické aspekty kognitívnosti" /Zodp. riešiteľ Z. Růžiclová/.

Spracovali sa doterajšie poznatky o scenárovej a prototypovej reprezentácii a získavali sa podklady o psychologických problémoch expertných systémov. Predbežný asociačný experiment v oblasti scenárovej reprezentácie /5 bežných životných situácií/ ukázal tendenciu k malému počtu vysokofrekvenčných asociácií jednotlivých scenároch.

Uskutočnil sa tiež experiment zameraný na prototypovú reprezentáciu.

V rámci čiastkovej úlohy č. VI-5-7/07 sa riešila téma o hodnotovej orientácii vysokoškolákov k životnému prostrediu /zodp. riešiteľ V. Rosová/.

Po teoretickom štúdiu sa vymedzilo prispievanie psychológie, a to skúmaním psychologického priestoru a perspektívy vo vzťahu k tvorbe a ochrane životného prostredia /pomocou dotazníka o životnom prostredí, sémantického diferenciálu a Rotterovej škály I-E/.

V rámci čiastkovej úlohy č. IX-10-5/04 sa riešila téma "Motivácia a sebaobraz u mládeže" /zodp. riešiteľ M. Kováčiková/. Začal sa výskum vysokoškolákov zameraný na zistenie výkonovej motivácie v situácii prirodzeného experimentu /skúškové obdobie/.

+

V súvislosti s riešením výskumných úloh sa pripravili tie to prístrojové metodiky: rovinný snímač polohy /tzv. myš/, prevodník odporu kože na napätie, verbálny číselný štvorec pre

bilingvistov, snímač tepingu pre laterálnu preferenciu, zariadenie produkujúce náhodné čísla /včítane programu pre počítač/. Uskutočnil sa väčší počet úprav už existujúcich programov a príprava programu na spracovanie hospodárskej agendy časopisu Studia psychologica. Bola vytvorená počítačová metódika pre výskum sémantickej pamäti a analyzované možnosti počítačovej analýzy EEG pri výskume intelektových funkcií. Ďalej boli skompletizované programy pre kalkulátor TI 59 a pripravené algoritmy troj a štvorvchodovej analýzy rozptylu. Pripravila sa bilingválna modifikácia číselného štvorca.

+

2. Ocenenia výsledkov:

Monografia D. Kováča "Teória všeobecnej psychológie" získala cenu SAV.

3. Kontrola plnenia plánu čiastkových úloh ukázala, že boli dosiahnuté veľmi dobré výsledky v prípravnej fáze /rešerše, projekty výskumu/ a že ^{vo} väčšine úloh sa už začalo s empirickým, resp. laboratórnym výskumom.

4. /

II. Realizácia výsledkov výskumu, spolupráca so spoločenskou praxou.

2 a. V rámci hospodárskej zmluvy o odovzdaní výsledkov výskumu praxi, ktorú uzavrel ústav s n.p. Slovnaft na r. 1986-1990 sa odovzdala expertízna štúdia "Využitie poznatkov o kognitívnych štýloch pri zefektívňovaní riadiacich činností" /J. Müllner, 30s./.

Ďalej bola uzavretá dohoda /spolu s Ústavom experimentálnej pedagogiky SAV/ s Odborom školstva Obv.NV Bratislava ~~IV~~ na r. 1986-199 o výskume poznávacích procesov a osobnosti žiakov, navštevujúcich záujmové matematické krúžky. V rámci nej boli odovzdané vedúcim krúžkov výsledky prierezového vyšetrenia, týkajúce sa štádia konkrétnych operácií.

Dohoda s Katedrou psychologických vied FFUK na obdobie 1986-90 sa týka vzájomnej účasti na výskumných úlohách, pedagogickej činnosti a pod. V uplynulom roku sa jednotlivé body spĺnili.

Pre Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí sa vypracovala expertíza: Psychofyziologické a sociálnopsychologické aspekty smenovej práce v nepretržitých prevádzkach, ktorá bola kladne prijatá /J. Daniel, 20 s./.

V súvislosti so skúmaním laterality bola vyvinutá nová verzia Reverzného testu a odovzdaná Pedagogicko-psychologickej poradni Bratislava-vidiek a metodika dichotickej stimulácie sa poskytla psychologickému pracovisku Foniatrickej kliniky FN a uplatňuje sa v rámci konziliárnych služieb v obvodných pedagogicko-psychologických poradniach /K. Jariabková, O. Zápotočná/.

Poskytla sa metodická pomoc psychologickému pracovisku n.p. Svit Gottwaldov pri riešení otázok adaptácie na smenovú prácu /I. Sarmány/.

Výsledky o psychofyziologických aspektoch rizikových faktorov niektorých civilizačných chorôb sa priebežne odovzdávali Inštitútu hygieny a epidemiológie v Prahe a Štátnemu sanatóriu v Bratislave /A. Uherík/.

Do tlače sa odovzdala príručka k testu B-JEPI /J. Müllner/.

Poznatky o poznávacích procesoch žiakov navštevujúcich krúžky záujmovej činnosti - matematiky sa odovzdali odboru školstva Obv. NV Bratislava IV / Z. Ruiselová, I. Ruisel/.

Psychodiagnostické metodiky na zisťovanie atribučných vzťahov sa zaslali viacerým pracoviskám v ČSSR / I. Ruisel/.

Poznatky o psycholingvistike a sémantickej pamäti sa sprostredkovali praxi prostredníctvom prednášok na Inštitúte riadenia, Inštitúte Slovkémie, pre rôzne stranícke orgány /J. Šipáč/

Pracovníkom z rôznych pracovísk /Slovnaft, KUNZ, VPA KG, ZŤS, VÚDPaP a iné/ sa poskytli konzultácie o štatistickom a počítačovom spracovaní údajov /G. Farkaš, M. Štukovská/.

S Výskumným ústavom preventívneho lekárstva sa spolupracovalo na výskume vplyvu emisií ťažkých kovov v ovzduší na psychiku detí /O. Árochová/.

3. /

4. Bol prijatý zlepšovací návrh J. Rosu "Riadenie behu programu počítača dotykom na obrazovke jeho monitoru". S jeho využívaním sa začne po doriešení odborných psychologických otázok, súvisiacich s prevodom metodík ceruzka-papier na počítač.

III. Spolupráca pracovísk SAV s vysokými školami

a/ Do HÚ ŠPZV koordinovanej ústavom sú zapojení 2 pracovníci školstva /Katedra psychologických vied FFUK v Bratislave, Psychologický ústav KÚ Praha/.

b/ Spolupráce s vysokými školami sa zúčastnili 3 členovia ko-

misí, 3 externe vyučujúci /Katedra psychologických vied FFUK, Prírodovedecká fakulta UK, FTVŠ/. Ďalšou formou spolupráce bolo posudzovanie kandidátskych a iných účelových prác /spolu 6/.

V ústave pôsobí 7 vedeckých pomocných síl, ktoré sú zapojené do realizácie výskumných úloh.

c/ /

d/ Príspevkom k programu rozvíjania účasti detí a mládeže na vedeckotechnickom pokroku je riešenie témy o osobných počítačoch na gymnáziu /ČÚ ŠPZV č. VIII-5-7/02/ a výskum žiakov v záujmových matematických krúžkoch /dohoda s Obv. NV Bratislava V/. Poskytli sa konzultácie a počítačový čas pre SOČ dvoch študentom gymnázia z Novohradskej ul.

IV. Prognostické a koncepčné podklady pre tvorbu dlhodobého výhľadu

D. Kováč a kol., Novšie smery psychologického bádania a jeho uplatnenie v praxi. 20 + 107 s.

D. Kováč, : Vývoj psychologických vied v SSR: prognostická štúdia. 19 s.

M. Stríženec: Človek - technika - okolie: prognostická štúdia, 2. diel 4 str.

D. Kováč: Prognózy vývoja človeka a vied o človeku. 18 s.

V. Rozbor a vyhodnotenie výsledkov medzinárodnej vedeckej spolupráce

1. Spolupráca s krajinami socialistického spoločenstva

a/ -

b/ V rámci dlhodobého programu mnohostrannej spolupráce socialistických krajín v oblasti spoločenských vied bol ústav zapojený do smeru č. 2-7

- c/ V rámci dvojstrannej spolupráce so ZSSR sa riešili témy
- č. 30. 1. /rôzne prístupy k výskumu myslenia/
 - 30.2. /upresnenie témy spolupráce/
 30. 4. /príprava spoločnej štúdie/
 30. 6. /vzájomná výmena poznatkov/

S MĽR sa spolupracovalo na téme č. 5.3.3; t.r. sa publikovala spoločná štúdia o asociačnej štruktúre u bilingvistov.

Spolupráca s BĽR na téme č. 5.10 sa realizovala výmenou výskumných metodík a psychodiagnostických materiálov v súvislosti s pripravovaným spoločným výskumom tvorivosti a pamäti. Posúdili sa výsledky výskumu cirkadiánnej rytmicity.

S NDR sa začala spolupráca na téme č. 1.4.2., kde sa dohodla koncepcia spoločného výskumu prototypovej reprezentácie.

Podobne sa začalo spolupracovať s PĽR na téme č. 15.1. T.r. sa dvaja pracovníci zúčastnili na konferencii usporiadanej partnerským ústavom.

d/ Metodická pomoc sa poskytla klinickému pracovisku Ministerstva zdravotníctva na Kube. Metodika na zisťovanie aktuálnej pamäti sa poskytla viacerým psychologickým pracoviskám v socialistických krajinách.

2. Styky s nesocialistickými štátmi

Ústav navštívil na pozvanie SAV prof. D. Dörner /NSR/, ktorý informoval o svojich výskumoch myslenia v komplexných modelových situáciách. Mesačnú štúdijnú stáž vo Švédsku absolvoval F. Šebej.

3. /

4. J. Daniel sa zúčastnil na medzinárodnom sympóziu o optimalizácii duševných pracovných činností v NDR, I. Ruisel a A. Markuš na III. európskej konferencii o psychológii osobnosti v PĽR, O. Árochová a E. Šebová na medzinárodnej kon-

ferencii o metodológii longitúdinalných výskumov v MĽR.

VI. Práca s kádrami, výchova vedeckých pracovníkov

1. Úlohy plánu prípravy kádrov v oblasti ideovo-politického vzdelávania sa v r. 1986 plnili nasledovne: A. Potašová a M. Stríženec úspešne ukončili štúdium na VUML, F. Šebej pokračoval v štúdiu na VUML, teoreticko-praktický seminár "Metodológia spoločenských vied" pri DPV MV KSS ukončili A. Markuš, J. Plichtová, L. Arbet, J. Müllner. A. Markuš úspešne ukončil školu mladých komunistov pri Obv. V KSS I.

Väčšina členov strany vykonávala lektorskú činnosť pri rôznych straníckych orgánoch /1 - ÚV KSS, 2 - MV KSS, 1 - ZsV KSS, 2 - Obv KSS/. pričom všetci pracovníci plnili úlohy ideovopolitického rastu, obsiahnuté v osobných plánoch pracovníkov. K ideovopolitickému vzdelávaniu okrem školení ROH a SZM významne prispievali filozoficko-metodologické semináre a verejné stranícke schôdze.

Jeden pracovník začal postgraduálne štúdium o expertných systémoch. V ústave sa uskutočňoval kurz programovacieho jazyka BASIC / 15 účastníkov/ a nácvik obsluhy počítača pre technické asistentky.

Jedna pracovníčka ukončila diaľkové štúdium na FFUK a jeden pracovník získal titul PhDr.

2. Vyznamenania

M. Stríženec sa stal čestným členom Slov. kybernetickej spoločnosti pri SAV.

A. Uherík dostal čestné uznanie odboru školstva NVMB za dlhoročnú prácu v prospech nepočujúcich detí.

3. Do súťaže mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov sa zapojili 3 pracovníci - víťazom sa stala O. Zápotočná /pu-

blikovaná štúdia o laterálnej preferencii/

4. /

5. /

6. Uskutočnila sa periodická atestácia 5 vedeckotechnických pracovníkov, kde okrem jedného všetci splnili uložené úlohy.

7. Výchova vedeckých pracovníkov

V ústave sa školili 3 interní aspiranti /O. Zápotočná, F. Baumgartner, Š. Pufflerová/, jeden aspirant /R. Fábry/ je na internej aspirantúre v ZSSR, ďalej 15 externých aspirantov a dvoje pracovníci sú vo vedeckej príprave /S. Ficková, A. Prokopčáková/. Všetci postupovali podľa aspirantských plánov /skúšku z odboru absolvovali t.r. ... účastníci vo vedeckej výchove/ a boli zapojení do riešenia HÚ ŠPZV koordinovanej ústavom. V ústave je 6 pracovníkov na štúdijnom pobyte. Jedna pracovníčka vo vedeckej výchove odovzdala kandidátsku prácu na interné posudzovanie.

V ústave sú 7 školitelia, a to 6 v kvalifikačnom stupni I a jeden v IIa / 4 DrSc. a jax 3 CSc./.

8. Vedecká výchova cudzích štátnych príslušníkov

Interným aspirantom je P.J.G. Linares z Kuby /prostredníctvom MŠ SSR/.

VII. Eďičná činnosť

1.a/ Do tlače boli odovzdané 2 rukopisy monografií / I. Čípoš: Horizonty psychológie; I. Rušel: Paměť a osobnost/.

b/ Vyšlo 5 ďalších čísel medzinárodného časopisu Studia psychologica, kde v dvojčísle 3-4 sa uverejnili príspevky z medzinárodnej spolupráce ústavu so socialistickými krajinami. Od t.r. vychádzajúce 5. číslo -suplement obsahuje anotácie

psychologických publikácií za r. 1985 zo ZSSR, PĽR, NDR, MĽR, RĽR a ČSSR.

Pretrvávali technické ťažkosti s vydávaním Správ ÚEPs SAV.

Autorsky bolo t.r. pripravených 20 príspevkov do Správ.

Pracovníci ústavu t.r. publikovali 40 časopiseckých štúdií /pozri prílohu/, pripravili do tlače 52 štúdií a na rôznych odborných konferenciách predniesli 38 referátov.

2. činnosť, pričom dôraz sa kládol aj na medzinárodnú spoluprácu.

VIII. Svetonázorová, kultúrno-politická a vedeckopopularizačná činnosť

1. Ústav koncepčne a organizačne zabezpečil usporiadanie spoločnej konferencie III. Odd. P SAV a n.p. Slovnaft "Aktuálne úlohy a možnosti využívania výsledkov spoločenskovedného výskumu v modernej veľkovýrobe" /4.11.1986/ a traja pracovníci ústavu tu vystúpili s referátmi. Tým bol splnený jeden zo záväzkov SAV k XVII. zjazdu KSČ.

Pracovníci ústavu sa podelili na činnosti ústredných a ďalších orgánov Čs. a Slov. psychologickéj spoločnosti ako i na práci brašlavskej skupiny SPS.

Angažovaná /22 príspevkov/ a popularizačná /51 príspevkov/ činnosť sa koncentrovala v tlači /Nové slovo -4, Práca - 3, a ďalšie denníky a časopisy, ako aj v rozhlase -5/.

Pokračovala spolupráca so Socialistickou akadémiou /3 prednášky/ a ČSVTS / J. Daniel - Komitét pre vedecké riadenie/.

Kolektívov KSP, s celkovou počtom 22 pracovníkov.

Ako najlepší bol vyhodnotený kolektív: O. Malinová, A. Kalinaková, P. Tkáč, J. Pálková. Najlepšie hodnotený jednotec -

I. Šipáč.

Č. Do špecifickej formy súhrňa, so súhrňom mladých vedeckých pracovníkov o najpriateľnejšiu ideovo-teoretickú prácu

2. Výsledky rozvoja pracovnej iniciatívy na ÚEPa SAV za r. 1986

1. Socialistická sieť bola zameraná na iniciatívu pracujúcich pri príležitosti 65. výročia založenia KSC a XVII. zjazdu KSC. Celkový prínos socialistického sietenia sa týka predovšetkým nasledovných oblastí:

2.3. Spolupráca s inými pracoviskami SAV, ako aj inými inštitúciami, pričom dôraz sa kládok aj na medzinárodnú spoluprácu. V rámci kolektívneho záväzku Oddelenia spoločenských vied 2 pracovníci participovali na organizačnom zabezpečení konferencie v n.p. Slovnaft.

Tematické zameranie individuálnych a kolektívnych záväzkov bolo ďalej orientované na vypracovanie a adaptáciu nových výskumných metód a uplatnenie výpočtovej techniky vo výskume /experimenty pomocou počítača s okamžitým vyhodnotením/, ako aj príprava spracovania agendy aspirantov pomocou počítača.

Ďalšími formami aktivity boli organizačné práce spojené s ústavnými aktivitami /konferencie, adresáre at./.. Nemalá pozornosť bola venovaná zdokonaľovaniu pracovného prostredia.

4. V rámci medzinárodnej spolupráce so socialistickými partnerskými pracoviskami boli upresnené projekty spoločných výskumov, ako i naviazanie nových oblastí spolupráce.

5. Do socialistickej siete bolo prihlásených 10 individuálnych, 6 kolektívnych záväzkov, z ktorých 2 záväzky sa týkali kolektívov BSP, s celkovým počtom 22 pracovníkov.

Ako najlepší bol vyhodnotený kolektív: O. Halmiová, A. Knišková, P. Tkáč, J. Pálková. Najlepšie hodnotený jednotec - I. Šípoš.

6. Do špecifickej formy sietenia, do siete mladých vedeckých pracovníkov o najpriateľnejšiu ideovo-teoretickú prácu

sa prihlásilo 6 pracovníkov. Z troch publikovaných prác bola ako najlepšia ocenená štúdia O. Zápotočnej.

7. V rámci rozvoja starostlivosti o pracujúcich sa iniciatíva pracujúcich sútreďila na zlepšenie pracovného prostredia.

Záver

1. Vzhľadom na prvý rok novej päťročnice nedala sa očakávať tvorba väčších syntetických výstupov z novej hlavnej úlohy. Zato však nie je adekvátna skutočnosť, že nevyšla žiadna knižná monografia. Do vydavateľstva Veda však boli odovzdané rukopisy dvoch prác: I. Šípoš - Horizonty psychológie, I. Rušsel - Pamäť a osobnosť. Aktuálnou úlohou pre budúci rok však ostáva zadať do tlače plánovaný počet rešeršných štúdií, pripravených t.r.

2. V riešení čiastkových úloh HÚ ŠPZV č. VIII-5-7 sa dosiahlo diferencované splnenie plánovaných úloh; to však nespôsobila len novosť niektorých úloh, ale aj neĎostatočná výskumná aktivita. Práve preto bude treba zvýrazniť zintenzívnenie výskumnej ~~úlohy~~ činnosti v rámci všetkých úloh v r. 1987.

3. V súvisi s uznesením Predsedníctva SAV o rozvíjaní programu komplexného výskumu človeka vznikajú pre pracovisko nové záväzné úlohy, a o vo výskumnej činnosti, tak aj vo vedecko-organizačnej činnosti. Na ich náležité zabezpečenie bude treba preskupiť isté kapacity, resp. pripraviť ústav ako kádrove, tak aj materiáľno-technicky na plnenie týchto úloh.

4. Stým súvisí aj aktuálna a programová úloha spresnenia profilácie Ústavu experimentálnej psychológie SAV v zmysle požiadavky vyšších riadiacich orgánov.

5. Hoci kádrovým posilnením útvaru vedeckých informácií a získaním základnej zostavy nového počítača sa čistočne zlepšili niektoré parametre zvyšovania efektívnosti práce, základné podmienky spočívajúce v kritickej priestorovej situácii limitovali a budú ešte limitovať náležité fungovanie ústavu ako základného psychologického pracoviska v SSR. Práve preto len zvýšeným osobným úsilím sa budú môcť kvalitne a pohotovo splniť úlohy ďalšieho obdobia.

V Bratislave 1.12. 1986

Damián
člen korešp. Damián Kováč

riaditeľ

Príloha

Zoznam publikovaných štúdií

- Arbet, L., Zisťovanie tvorivosti pomocou výpočt. metód. Správa ÚEPS SAV.
- Árochová, O., Šebová, E., Kürti, J., Associative structure in
13 year bilinguals. *Studia psychol.*, 28, 1986, 1, 5-16
- Árochová, O., Šebová, E., Semantičeskaja pamjať - processy semantičeskaj pamjati u bilingvistov. *Studia psychol.*, 28, 1986, 3-4, 255
- Árochová, O., Šebová, E., Psychologické a sociálne problémy bilingvizmu. in: zb. Jazyková politika a jazyková kultúra, /Jazykovedný ústav SAV/, 1986, 120-124
- Árochová, O., Psychologické aspekty bilingvizmu. in: zb. Interpersonálna komunikácia a jej poruchy, Trenčín, 1986, 127-134
- Bíro, V., Použitie bioelektrickej reaktivity kože ako ukazovateľa úrovne výkonu na ergometri. *Teória prax tel. vých.* 34, 1986, 6, 350-354
- Daniel, J., Duration of shift as a factor of activation and mental load. in: Raum, H., Hacker, W., /Eds./ Optimierung geistiger Arbeitstätigkeiten, TU, Dresden 1986, 134-139
- Daniel, J., Vplyv psychologického zaťaženia na bezpečnosť práce. *Bezpečná práca*, 1986, 2, 52-55
- Daniel, J., Psychobiologické rytmy a smenová práca. in: Využívanie vedy a techniky v riadení sociálnych systémov organizácií. zb. DT Bratislava 1986
- Daniel, J., Psychologičeskije podchody k issledovaniju cirkadnych ritmov i posmennoj raboty. *Studia psychol.*, 1986, 3-4
- Daniel, J., Fábry, R., Sensomotornyje i peceptivnyje rezultaty v tečenije cirkadnogo cikla. *Studia psychol.*, 28, 1986, 3-4
- Ficková, E., Izmenenija aktivacii na prolaženii posmennoj raboty. *Studia psychol.*, 28, 1986, 3-4
- Halmiová, O., Potašová, A., Reguljacija kognitivnych rezultatov obščennijew. *Studia psychol.*, 28, 1986, 3-4, 271.

- Halmiová, O., Bianchi, G., Potašová, A., Obščenie kak regulator ocenki vremeni. Studia psychol., 28, 1986, 1, 35-48
- Halmiová, O., Potašová, A., Kolcova, V.N., Podiel sociálneho styku na riešení problému detskými Pb., Správy ÚEPs SAV č.
- Halmiová, O., Šebová, E., Nervous system properties and coding processes. In: J. Strelau et al. /Eds./ The biological bases of personality and behavior. 1986, 127-134
- Halmiová, O., Vplyv sociálneho styku na procesy myslenia. Správy ÚEPs SAV, 1986, č.
- Hrabovský, M., Metodologické prístupy k intenzívnemu výskumu zmien efektívneho vedenia ľudí pri práci. Aktivizujúce metódy vzdelávania vedúcich pracovníkov. Bratislava, DT ČSVTS 1986, 33-41
- Jariabková, K., Vývin laterálnej preferencie v motorických párových systémoch. in: zb. Ontogeneze ľudskej motoriky, red. K. Měkota, Univ. Palackého v Olomouci, Praha 1985, 94-97
- Jariabková, K., Metodika dichotickej stimulácie - verbálny variant. Správy ÚEPs SAV 1986, č.
- Jariabková, K., Skupinové formy práce pri výchove v domovoch mládeže. SOU. in: J. Staňo, L. Macháček /Eds./ Aktuálne otázky socialistickej výchovy mladej generácie. Práca, Bratislava 1986, 242-243
- Kostolanský, R., Recall of sentences in adulthood from the longitudinal aspect and its relation to metamemory. Studia psychol. 28, 1986, 1, 89-91
- Kostolanský, R., Senka, J., Metodika k posúdeniu zvládania záťaže z hľadiska veku /ŠAS/ a jej psychometrické parametre. Psychol. a patopsychol. dieťaťa 21, 1986, 3, 261-274
- Kostolanský, R., /zb. Psychologické a sociálne hľadiská starnutia v práci. Zb. Využívanie vedy a techniky v riadení sociálnych systémov organizácií. DT Bratislava 1986, 87-94

- Kováč, D., Perzeptive und Gedächtnisfunktionen: Ein psychologisches Paradigma. in: V. Sarris, A. Perducci /Eds./ Die Zukunft der experimentellen Psychologie, Belz, Weinheim, 1986, 131-137
- Kováč, D., Newer paradigms in the researgh of the functioning of memory. in: F. Klix, H. Hagentorf /Eds./ Human memory and cognitive capabilities. Elsevier 1986, 521-538
- Kováč, D., The psychological method: necessity of integration. Studia psychol., 28, 1986, 1, 57-65
- Kováč, D., Psychologija v Českoslovakii:1981-1985, Studia psychol., 28, 1986, 2, 99-112
- Kováč, D., Understanding and psychology. in: Promoting East-West cooperation in the social sciences. Vienna Centre, Wien 1986
- Kováč, D., Od kooperácie cez interdisciplinárnosť k systémovým prístupom vo vede. in: Aktuálne otázky interdisciplinárneho výskumu v spoločenských vedách /J. Výrost, red./ Spoločenskovedný ústav SAV, Košice 1986, 13-33
- Kováč, D., O rozvíjaní programu komplexného bádania človeka v SAV. L. valné zhromaždenie členov SAV, Bratislava 1986
- Kováč, D., Prognózy vývoja človeka a vied o človeku. in: Aktuálne úlohy a možnosti využívania výsledkov spoločenskovedného výskumu v modernej veľkovýrobe. Odd. spoloč. vied, Slovnaft 1986, 25-32
- Kováč, D., Prognózy vývoja človeka a vied o človeku /základné východiská a tézy/, in: Využívanie vedy a techniky v riadení sociálneho systému organizácií, DT ČSVTS Bratislava 1986, 3-11
- Kováč, D., Vedecko-technická revolúcia, mládež a tvorivosť. in: Aktuálne otázky socialistickej výchovy mladej generácie. /J. Staňo, L. Macháček, Eds./, Práca, Bratislava 1986, 56-61

- Kováč, D., Helmiová, O., Vnímanie. in: J. Boroš a kol., Experimentálna psychológia, SPN Bratislava 1986, 61-71
- Kováč, D., Psychologische Methode: Anspruch und Realität. in: H.J. Henning, P.K.G. Günther /Eds./ Causal and Soft Modelling, Universität Bremen, Bremen 1985, 5-27 /vyšlo 1986/
- Merkuš, A., Self-rating through the attribution scale - its relation to memory and intellectual achievement. Studia psychol., 28, 1986, 2, 173-178
- Plichtová, J., Metodika sémantického rozhodovania o kategoriálnom členstve. Správy ÚEPS SAV 1986, č. 1
- Potašová, A., Rabotasposobnosť v nekotorych poznaveľnych zariadeniach na preťažení 24-časovogo cikla v rabočich usloviach. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 269
- Ruiselová, Z., Ruisel, I., K možnostiam a obmedzeniam modelovania psychických javov. in: J. Dubnička /red./ Modely a modelovanie vo vedeckom poznaní. zb. UFAS, 1985, 199-219
- Ruiselová, Z., Kognitivnyje karty kak sredstvo umstvennogo izobraženija komplexnoj sredy. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 318
- Ruisel, I., Atribučné teórie vo vzdelávaní. zb. VII. seminára "Psychológia efektívneho vedenia ľudí pri práci". DTchol., ČSVTS, 24.-27.III. 1986, Nitra, 22-32
- Sarmány, I., Skovajová, Ľ., Intra und interindividuelle Unterschiede in der Synchronisierung, kürzerer Zeitintervalle im Zirkadianrythmus. Studia psychol., 28, 1986, 2, 161-172
- Sarmány, I., Skovajová, Ľ., Individuálnyje različija ocenki kotrokich intervalov včremeni v cirkadnom ritme. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 267
- Sarmány, I., Oscilacionnyje charakteristiky rabotasposobnosti. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 316

- Stríženec, M., Súčasná psychológia myslenia na Západe. Čs. psychol., 30, 1986, 6, 533-543
- Stríženec, M., Súčasná psychológia myslenia a expertné systémy. in: Kybernetické aspekty výpočtovej techniky. 12. sym-
pózium SKS Smolenice 1986, 1.časť, 108-111
- Stríženec, M., Interfunctional approaches in contemporary psychology of thinking. in: Psychological development and personality formative processes. Abstracts of papers, Prague 1986
- Stríženec, M., Interfunkcionalný aspekt v súčasnej psychológii myslenia. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 226
- Šebová, E., Árochová, O., An attempt at a modification of the Stroop test for preschool age children. Studia psychol., 28, 1986, 2, 179-182
- Šebová, E., Metódy na zisťovanie stupňa bilingvizmu. in: zb. Interpersonálna komunikácia a jej poruchy, Trenčín 1986
- Šípoš, I., Psychológia, pedagogika a rétorika v agitačnej praxi. in: Aktuálne otázky zdokonaľovania a prehĺbovania osobnej agitácie, Bratislava, Pravda 1986, 96-105
- Šípoš, I., Psychosémantické aspekty rozvoja vedomia. Čs. psychol., 30, 1986, 4, 347-349
- Šípoš, I., Semantic memory and figurative language. in: Human memory and cognitive capabilities, F.Klix, H. Hagendorf /Eds/ Amsterdam 1986, 887-892
- Šípoš, I., Plichtová, J., Dichotomy: Strict or fuzzy? The Behavioral and Brain Sciences, 1986, 9, č.3
- Štukovská, M., Szelepcsényi, J., Vplyv sociálnych faktorov na hudobný zážitok školskej mládeže. zb. Umelecká tvorba ako objekt interdisciplinárneho výskumu, SPN Bratislava 1986, 293-324

Návrh textu do správy SAV za r. 1985

- Štukovská, M., Analýza rozptylu ako metodika. III. Dvojvchodová analýza rozptylu typu rxs. Správy ÚEPs SAV 1986, č.473
- Uherík, A., Personality and regulatory functions. in: The biological bases of personality nad behavior /J. Strelau et al. eds. / Vol.2, Hemisphere publishing corporation 1986,
- Uherík, A., Role of cognitive and personality variables in regulation of heart rhythm. in: Heart rhythm - Bilateral DDR - ČSSR conference, Smolenice 1986 /abstrakt/
- Uherík, A., Svjaz kognitivnych i ličnostnych peremennych s fiziologičeskimi pokazatelami processov regulacii pri psichosomatičeskich zaboľevanijach. Studia psychol., 28, 1986, 3-4, 240
- Zápotočná, O., Lateralpräferenz Aspekte der Reversionstendenz bei der Unterscheidung der Richtungsorientierung. Studia psychol., 28, 1986, 1, 17-34

Kap. Uplatnenie výsledkov v riadení

Vychádzajúc z teoretického zhodnotenia doterajšieho poznania a na základe systematicky rozvíjanej výskunnej činnosti v uplynulaj päťročnici sa pripravila experimentná štúdia o uplatnení poznatkov o kognitívnych štýloch v zafektívovaní diaľnickej činnosti.

Kap. Prognostická a koncepčné problémy

Pre prognózu rozvoja vedy sa v psychologických viedach pripravili tri koncepčné štúdie:

1. Nováia teória psychologického poznania a jeho uplatnenie v praxi
2. vývoj psychologických vied v 80. prognostická štúdia
3. Človek-technika-ekológia; prognostická štúdia